

ΣΤΕΦΑΝΩΜΑ

Θέλουμε μερικά ευγενικά παιδιά του Πανεπιστημίου που πασχίζουν να καταφέρουν να βγει κ' ένας τόμος της Βιβλιοθήκης Μαρασλή με δηγήματα του Παπαδιαμάντη. Ο τόμος αυτός έπρεπε να έχει βγει από χρόνια, κ' ένας τέτοιος τόμος θα τιμούσε και τη Βιβλιοθήκη Μαρασλή και το Έθνος, περισσότερο βεβαία από τα «Φιλολογικά Παρεργα» του Βλάχου κι από τόσα και τόσα άχρηστα βιβλία που βγάζει μόνο για να νάν τα βγάζει δίχως και να διαβάζονται. Μά, βλέπετε, εκείνοι που τη διευτύνουν κοιτάζουν την τσέπη τους μοναχά και τους φίλους τους, μη λογαριαζοντας καθόλου αν οι χιλιάδες του Μαρασλή πηγαίνουν στα χαμένα χωρίς να ωφελούν σε τίποτα.

Δεν ξέρουμε α θα καταφέρουν τίποτα τα παιδιά. Μά κι α δεν καταφέρουν, φτάνει μόνο που καταπιστήκανε μια τόσο ευγενικά δουλιά για να ζίζουν το στεφάνωμα. Να σε τί πρέπει οι φοιτητάδες να καταγίνονται, κι όχι σε Βαγγελικά, Ορεντσιακά και σ' άλλα τέτοια Μιστριωτοκαμώματα.

ΣΗΜΕΡΑ

πήγε στα Πετράλωνα, αμυρο θά πάει στα Πυθαράδικα, μεθαύριο στη Γαργαρέττ, αντιμεθαύριο στην Κασσιδα, κι άμα ξεμπερδέψει με την Αθήνα, θα πάει το ρύσημά του για τις Έπαρχίες. Πρώτα στη Θεσσαλία, ύστερα στο Μωριά, κατόπι στα Έφτάνησα.

Ο καημένος ή Ραλλάκος, σωστός Περιπλανώμενος Ίουδαίος κατάντησε. Πρέπει να μη μείνει γωνιά της Ελλάδας που να μην άγισται με τις ψευτιές του και να μην άκούση τις ρητορικές του μπουμπουλήθρες! Πρέπει όλ' οι Ρωμιοί να γνωρίσουν κι από κοντά το σωτήρα τους!

ΒΓΗΚΕ ΣΕ ΒΙΒΛΙΟ

ΔΗΜ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

Ο ΑΣΩΤΟΣ

Δράμα με τρία μέρη

Και πουλιέται 2 δραχμές

στά γραφεία του «Νουμά»

και στο Βιβλιπωλείο της «Εστίας».

λογίστηκα κείνα τα λόγια, που μούπες μια φορά. Θα το κλέψω, τ' αποφάσισα.

*

Γιάν.— Έ απελπίστηκαν πιά να με κάνουν γαμπρό. Έφρασαν το σπίτι, το άλειψαν, όλα έτοιμα τάχανε.

Σύρμος.— Σά να λεί, μπήκαν κάμποσο χρέος.

Γιάν.— Τι τους θέλεις. Αυτοί όμως, γύρεψαν τώρα ένα ναύτη, που παει με τα καράβια.

Σ.— Ποὺν' το Λενιώ τώρα να το βάλουμε μπροστά.

Γιάν.— Α να, αντίκριμα στη ράχη ποιά είναι;

Σ.— Αυτή με την κόκκινη ποδιά και το περδικίσιο περπάτημα; δές το.

Γ.— Το κακόμοιρο σε τί χέρια θα πέσει. Για φαντάσου, να μην τον θέλει, να μην τον αγαπάει καθόλου. Κι αυτός να την παίρνει για τη μορφή της. Θα της λεί, είσαι έμορφη κι αυτή θα την παίρνουν τα δάκρυα. Έ κακόμοιρο κορίτσι!

Σ.— Τι κακόμοιρο και ξεκακόμοιρο. Στάσου να του πάρουμε τον άέρα. Τι λές; να του φωναξω;

Φωναζει: «Οξ' άπ' τ'άμπέλια βρέ! οξ' άπ' τ'άμπέλια!

Νά γύρισε και κοιτάζει, αυτή είναι, χά, χά. Τρέχα τώρα μη μας ιδούν.

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΠΡΩΤΟΜΑΘΗΤΗ

ΑΘΡΩΠΙΝΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

Αίμα

21. Τι λοιπόν είναι άπτό το αίμα το θαμνουργό; Κοίταξες ποτές σου με καλό μικροσκόπι την ψιλή διάφανη μεμπράνα σε πόδι βαθράκου και πρόσεξες το κόκκινο το αίμα που πιλαλά μέσα στ'άβλακούλια του; Άν όχι, πήγαινε και κοίταξέ τα άμέσως είδεμή, ποτές σου δε θα καταλάβεις Άθρώπινο Μηχανισμό. Έκει λοιπόν θα δεις δίχτι από ψιλά ψιλά άβλακούλια, στενώτερα κι' από τις τρίχες της κεφαλής σου ακόμα, που μέσα τους σκουντηχτά και βιαστικά κατακυλιάνε σωροί μικρούλια μακρουλά κίτρινα σφαιρουλάκια. Μερικά άβλακούλια είναι κάτι φαρδύτερα, και μέσα σ' άφτά τα φαρδύτερα θα δεις πυκνό ρέμα σφαιρουλάκια που όρμα προς τα στενώτερα και τα πλημμυρά. Και τα σφαιρουλάκια άφτά κολυμπάνε μέσα σ' ένα όγρο τόσο καθαίο, που άδύνατο νάν το δεις. Μερικά άβλακούλια είναι τόσο στενά, που μοναχά ένα σφαιρουλάκι — ή Μόριο άς το πούμε — τη φορά μπορεί να περάσει, και πολύ συχνά τα βλέπεις που περνούνε μονοσκοίνι. Παρατηρώντας τα έτσι καθώς κατακυλιάνε μέσα σ' άφτά τα στενά άβλακούλια, θα δεις πως τέλος κουτρουδαλούν πάλι μέσα σε φαρδύτερα άβλάκια — άβλάκια κάπως σαν εκείνα άπ' όπου ξεκίνησαν — έξόν που τώρα το ρέμα δέν πηγαίνει παρα άλαργέβει από τα στενώτερα άβλακούλια. Τα ψιλότερα άβλακούλια, αν και φαίνονται σαν άβλάκια μοναχά, είναι όμως γύρω προφυλαγμένα από φτενούς τοίχους, και λέγονται Τριχωπές. Πόσο ψιλά είναι και μικρά θάν το νιώσεις, α συλλογιστείς πως ό,τι βλέπεις γίνεται στο βάθος πετσιοῦ τόσο φτενού, που σου φαίνεται ίσως σα να μην έχει πάχος καθόλου.

Τα φαρδύτερα άβλάκια που καταβάζουν το αίμα στις τριχωπές είναι άκρες αιματοστάμνων σαν εκείνες που στο κουνέλι τις είπαμε άρτηρίες, και τ'άλλα φαρδιά άβλάκια που παίρνουν το αίμα από τις τριχωπές είναι άρχές φλεβών.

Άφου καλοκοιτάξεις του βαθράκου το πόδι κάμποση ώρα, στασου και συλλογίσου πως και σε κάθε πές μέρος του κορμιού σου, σε κάθε του τετραγωνικό δάχτυλο, σε κάθε ίσως τετραγωνικά γραμμή, κάτι παρόμοιο θα φαινότανε, α μπορούσε το μικροσκόπι σου νάν το δείξει, έξόν που τα σφαιρούλια εί-

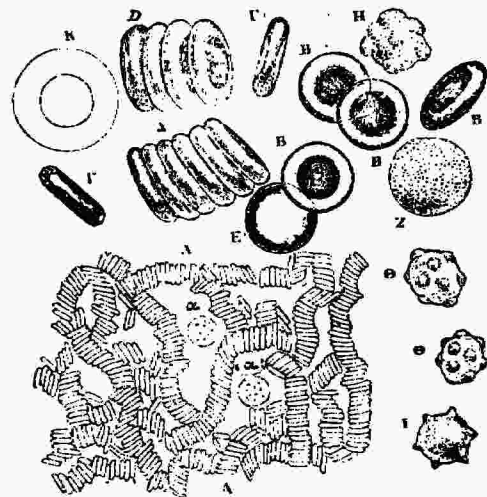
*) Κοίταξε φύλλα 184 185 186 187 και 188.

ναι μικρότερα και στρογγυλά, οι τριχωπές στενώτερες και συνήθως πιδ χοντρές, και το τρέξιμο γοργότερο. Του ποντικιοῦ, που το σπουδάσαμε πριν, κάθε μια του μαλακιά και μακριά κλωστή είναι τυλιγμένη όλόγυρα μέσα σε πυκνό δίχτι μικρούτσικες τριχωπές, που μέσα τους, όσο υπάρχει ζωή, παντοτινά τρέχει γοργό ρέμα αίμα κοκκινισμένο από άμέτρητα σφαιρουλάκια.

Σε κάθε μέρος της σάρκας σου — στο μικλό, στο ραχόσκοινο, στο πετσι, στα κόκκαλα, στα πλεμόνια, και σ' όλα τα όργανα, πές παντού στο κορμί σου — θα δεις το ίδιο, μέσα σε στενά σωληνάκια να πιλαλούνε βιαστικά κόκκινα σφαιρουλάκια, και μαζί τους να τρέχει το καθαρό όγρο όπου κολυμπάνε.

Άν κενθήσεις το δάχτυλό σου, ματώνει κι' ό,τι πές μέρος του κορμιού σου κενθήσεις, θα ματώσει. Τόσο πυκνωμένα είναι τα μικρά αιματοστάμνα, ώστε όπου κι' α μπήξεις βελόνα, άς είναι όσο θές ψιλή, δίχως άλλο θα τρυπήσεις και ξεσκίσεις κάπιο μικράκι αιματοάβλακο — ποτέ άρτηρία, ποτέ τριχωπή, ποτέ φλέβα — κι' άμέσως θα χυθεί όξω ή κοκκινωπή σταλαματιά.

22. Τι είναι αίμα; Είναι ένα όγρο, τρέχει γύρω σα νερό, όμως είναι πυκνότερο από νερό, πυκνότερο για διό λόγους. Πρώτα, το νερό, δηλαδή το άγνό το νερό, είναι όλο μια ουσία, και με το πιδ δυνατό μικροσκόπι αν το κοιτάξεις, δε θα δεις τίποτα μέσα του. Έπειτα είναι υπερβολικά διάφανο, βλέπεις καλά μέσα από μεγάλο πάχος καθαρού νερού. Δοκίμασε όμως να κοιτάξεις μέσα κι' από πολυ ψιλό φύλλο αίμα, άπλωμένο μεταξύ σε διό γιάλινες λάμες, και πολυ λίγο πράμα θα δεις. Το αίμα λοιπόν είναι άδιάφανο. Γιατί;

Άχν. 4

Κόκκινα κι' άσπρα Μόρια μεγαλωμένα. Α. Μόρια μέτρια μεγαλωμένα. Τα κόκκινα στοιβασμένα σε δεκάρες. Τα α και α διό άσπρα Μόρια Β. Κόκκινα Μόρια πολυ μεγαλωμένα και παραστημένα κατάνωτρα.

Ήταν μόνος σ' ένα βράχο κ' αίστάνονταν να τον άγγίξει ο θόλος τ' ουρανού τριγύρω. Άγαλία άπλώθηκε ή θάλασσα ως τα πόδια του κ' έβρεξε το βράχο. Άπ' τη γεράνια της όψη, σε γεράνιο πουκάμισο, σηκώθηκαν τα χέρια της Ελένης, κ' έλαμψε το πρόσωπό της, γαλήνιο, με κυλιστά μεγάλα μάτια — ω θείο πρόσωπο κ' ήρθε κάτω άπ' το βράχο στα πόδια του και τον παρακαλούσε. Μά ο Γικνης γελώντας όλοένα, τούσφιγγε το λαϊμό. Πάλεψαν, πάλεψαν ώρα πολλή, στα κοντά του ξέφυγε — ή Ελένη ήταν άφαντη — κ' έπεσε στη θάλασσα να πνιγεί.

Στο σκοτός του κατωγιού το αίστάνονταν ακόμα γύρω του τ' όνειρο αυτό, ψάχνοντας για καλάμι. Έστερα κίνησε να ψαρέψει ή να πνιγεί. Τ' άστέργια έλαμπαν ακόμα στον ουρανό.

Κατέθηκε σ' ένα άκρωτήρι ξερό. Σημέρωνε γύρω, κ' ή άγριάδα του τόπου χύνονταν στην ψυχή του. Κάθισε στο βράχο κ' έσκυψε κι αντίκρυσε το πέλαγο που ζυπνάει. Τίναξε τ' άρμιδι στ' άπατα νερά και καρτερούσε.

Άφες μάζανε κι άμολούσε. Σημέρωσε ή μέρα, μέρα λαμπρή, τα άνήλιαγα βάθη της θάλασσας ήμείρωσαν κ' είδε: γύρω στο δόλωμα που τριγυρούσαν οι μαύρες καλογρίτσες. Σ' ώρες άπάνω που μεσουρανούσε ο ήλιος σπάραιζε το καλάμιδι. Το τίναξε ά-

πάνω κ' έσκισε τον ουρανό σέρνοντα τρεμουλιαστό ψάρι. Έπεσε και μπλέχτηκε μες τα σκοινιά από πάνω του. Τόσους κάμποσο και στο ξανα γύρισμα έπεσε ζαγκίστρωτο στις γούρνες τις γεμάτες θάλασσα και μαύρες των βράχων. Παλι βουλιαζει τ' άρμιδι του. Οι γλάροι τώρα πετούσαν τριγύρω, άπάνω κάτω. Χύνονταν στη θάλασσα ν' άρπαξουν κανένα ψάρι, πάλι πετούσαν. Και στο δόλωμα τώρα τσιμπούσαν τα ψάρια. Τεζάρισε το σκοινι και λιγυσε το καλάμι. Τραβήξε ένα ψάρι, μεγάλο, το σήκωσε άπ' τη θάλασσα ψηλά, μά τίναξε κ' έπεσε πάλι μέσα. Και δίπλα του ένας γλάρος πέταξε γύρω, χαμπήλωσε χύμηξε κι άρπαξε το ψάρι άπ' τη γούρνα.

Τόν έπιασαν γέλια. Κοίταξε κι ο γλάρος πετούσε άνοιχτά.

Άμίλητη ή θάλασσα. Έμασε τ' άρμιδι του και τ' άφισε, έβγαλε τα ρούχα του. Έπεσε βαθεία, μακροβούτι, πετάχτηκε κι άρχισε να πλείει. Σιγαλό το πέλαγο τ' άφινε πίσω. Έβαλε σημάδι τον κάβο τον άντικυνό. Άξαφνα άρχισε να φριέται ή θάλασσα σε φύσημα κύου. Ο ουρανός είχε σκεπαστεί με σύννεφα. Θάμπωσε το φώς. Η θάλασσα μολυβένια. Ένα άντικυνό βουνάκι μόνο έβλεπε ο ήλιος μες άπ' τα σύννεφα. Ζύγωνε τον κάβο. Τ' άγέρη φυσού-

γόνου. Δεν είναι ίδια απαρύλαχτη σαν τή λεφκίνη, μά είναι όμως πρώτο της ξαδέφης. Έχουν κι' άλλον πρωτοζάδεφο και τὰ διό τους, με συστατικά κι' εκείνον από άζωτο, κάρβουνο, υδρογόνο, όξυγόνο, και με πολύ ποσό νερό, δηλαδή τὸ ποντίκι. Άλλος ξαδέφης είναι μεγάλο μέρος κάθε κόκκινου αίματικού μόριου. Κι' έτσι σπαρμένα σε πολλά μέρη του κορμιού βρίσκονται κι' άλλα πρωτοζάδεφα τῆς λεφκίνης με συστατικά από άζωτο, κάρβουνο, υδρογόνο, όξυγόνο, όλα κάψιμα, και πού όλα, σαν καίγονται, βγαίνουν καρβονικό ξυνό, νερό, άμμωνία. Όλα άφτά τὰ πρωτοζάδεφα πάνε με τὸ ίδιο όνομα, και λέγονται Πρωτοπλάσματα.

25. Έτσι λοιπόν τὸ αίμα είναι πηχτότερο παρά νερό με τὸ νὰ υπάρχουν πρωτοπλάσματα μέσα στα μόρια, στην κλωστίνη, και στον όρρο. Έχει όμως τὸ αίμα κι' άλλα συστατικά ακόμα· μά δε θὰ σὰς σκοτίσω τώρα άραδιάζοντάς τα, πού μοναχά από μιὰ πρέζα τους πὲς βρίσκεται μέσα σ' ένα γαλλόνι αίμα, σαν τις πρεζίτσες πού ἡ μαγέρισσα βάζει μέσα στα μεζεδάκια, αν και σαν προχωρήστε θὰ δείτε πὼς όλες άφτές οί πρεζούλες, καθώς πολλά άλλα πραγματάκια του κόσμου, έχουνε μεγάλη σημασία.

Τούτο όμως πρέπει νὰν τὸ μάθετε. Άν κάψεις ένα κομάτι ξερὸ αίμα, μπορείς νὰ κάψεις όλα τὰ πρωτοπλάσματα (και μερικές από τις μικρούτσικες ούσιες πού σὰς άναφέρω τωραδά), μά δε θὰ μπορούστε ν' αποκάψτε όλο τὸ αίμα. Άρσιέ το όσο θὲς στη φωτιά, πάντα θὰ μείνει ένα του συστατικό, δηλαδή κάμποση Στάχη. Κι' αν ξετάσεις τὴ στάχη, θὰ βρεῖς πὼς κλεῖ ένα σωρὸ ούσιες, κι' οί πὺ σημαντικὲς τους πὼς είναι διάφι, φόσφορος, χλωρίνη, και, σόδα, άρβόστης, οίδερο.

Τὸ αίμα λοιπόν είναι βηθύπλουτη ούσια με τὰ τόσα του συστατικά. Και δὲν είναι ν' άπορήσεις. Ότα συλλογιστεῖς πὼς είναι ἡ μεγάλη άγορά του κορμιού, όπου τὸ κάθε όργανο άγοράζει και πουλάει, οτι του χρειάζεται—οτι χρειάζονται τὰ ποντίκια, τὸ μισό, τὸ πετσό, τὰ πλεμόνια, τὸ συκώτι, τὰ νεφρά. Ό,τι θέλει τὸ ποντίκι, καθώς εἶδαμε, τὸ άγοράζει από τὸ αίμα· οτι δὲν του χρησιμεῖει πιὰ, τὸ ξαναπουλά στο αίμα· και τὸ ίδιο και κάθε άλλο όργανό μας και μέρος. Όσο υπάρχει ζωὴ, άρτή ἡ δοσοληψία δε σταματάει στιγμή, και νὰ γιατί τὸ αίμα είναι σ' αἰώνια κίνηση, όρμώντας άκούραστα από μέρος σε μέρος, πηγαίνοντας εἰς οτι χρειάζεται, και παίρνοντας από κει κάθε περιττό. Όταν τὸ αίμα σταματήσει τὸ δρόμο του, τότες ἡ άγορά σφαλνά, ἡ δοσοληψία πάθει, κι' όλα τὰ όργανα πεθαίνουν από άθροισιά χρειαστῶν και πλησιονή άχρηστῶν τους πραγμάτων.

Και τώρα άς μάθουμε πὼς βρίσκεται έτσι τὸ αίμα σε παντοτινὴ κίνηση.

(Άκολουθεῖ)

ΑΛΕΞΑΝΤΡΑ ΠΑΠΑΜΟΣΚΟΥ

Σ' ΕΝΑ ΛΟΥΛΟΥΔΙ

Γιατί νὰ χύνης τὴ γλυκιά σου εὐωδιὰ
στο πράσινο και ἔρημο λειβάδι ;
γιατί μοναχὸ σε απόμακρη γωνιά
νὰ κρύβης τὴν απόκοσμὴ σου χάρη ;

*

Μήπως θαρρεῖς πὼς θὲ ν' άνθεῖς αἰώνια
πὼς θάχης πάντα τόση όμορφιά,
πὼς τὸ άγνό σου και ούσάνιο μύρο
θάχῃ για πάντα χάρη μυστική ;

*

Θάρρη καιρός πού, ώμέ, θὰ χάσης
τὰ κάλλη σου κῦτά τὰ δροσερά
και θὰ νὰ κλαῖς πικρά σὰ θὰ θυμάσαι
τὴν όμορφιά πού εἶχες μιὰ φορά.

*Αλεξάντρεια.

ΓΙΑΝΝΗΣ Γ. ΚΑΣΙΜΑΤΗΣ

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΜΟΛΙΒΟΥ

(Μιτυλήνης)

Θ'.

Μιά φορά εἶταν ένας πραγματευτὴς πολὺ άρχοντας, κ' εἶχε τρεῖς κόρες. Μιά μέρα πού ἤθελε νὰ πάγῃ νὰ ψουνίσῃ πραγματίες για τὸ μπαζὶ του απ' ένα μέρος μακρινό, φώναζε τις κόρες του και τις εἶπε: Άκούστε, παιδιὰ μου, ἐγὼ θὰ φύγω στο ταξίδι, κ' εἰσεῖς νὰ προσέχετε όσο νάρθω· νὰ σφαλνῶτε τις πόρτες, και τὰ παναθύρια χωρίς χωρίς νὰ τὰ πετρώνετε, και σαν ἔρχεται κανένας και χτυπᾷ νὰ μὴν άνοίγετε. Σαν ἔφυγεν ὁ πατέρας και πέρασαν κάμποσες μέρες, ένα βράδυ χτυπᾷ ἡ πόρτα των τὴν ώρα πού ἤθελαν νὰ πλαγιάσουν. Άνοίγουν τὸ παναθύρι, βλέπουν απ' ἔξω μιὰ καλογριά. Αὐτὴ όταν εἶδε πὼς βγήκαν κ' ἔβλεπαν άποπάνω, φώναζε: Άνοίξτε, παιδιὰ μου, και χάνουμαι από τὸ δοντόπονο. Ἡ μικρὴ δὲν άφινε ν' άνοίξουν, άμ' οί άλλες οί δυὸ δὲν τὴν άκουσαν. Κατεβαίνουσε λοιπόν, άνοίγουν, μπαίνει μέσα ἡ καλογριά, και βαστώντας τὸ στόμα της με τὸ μαντίλι ἔκανε πὼς πεθαίνει από τὸς πόνο. Βάλετέ με, παιδιὰ μου, σ' ένα μέρος νὰ πίσω, νὰ δῶ, ἴσως ζεσταθῶ και με παρατήρη ὁ πόνο. Λέγει, λοιπόν ἡ μικρὴ. Νὰ τὴ βάλουμε σ' εκείνο τόνταδάκι πού ἔχει ένα κρυφὸ μέρος, και μπορούμε νὰ δοῦμε τί θὰ κρῆν μέσα. Τὴ βάζουν εκεί πέρα, σφαλνῶν τὴν πόρτα, και φεύγουν. Ἡ μικρὴ όμως ἔμεινε, και πῆγε απ' τὴ κρυφὴ εκείνη τὴν άραμαδα κ' ἔβλεπε.

Άρχίζει δὲ ἡ καλογριά και ξεντύνεται· βγάζει τὰ ράσα της, βγάζει τὰ μαγουλίκια της, και βγαίνει από μέσα ένας καλόγερος κι' ὄχι καλογριά. Εἶταν άντρας, κ' εἶχε κ' ένα σημάδι στο λαιμό. Εἶταν ὁ πρωτοκλεφταρᾶς τῆς χώρας κ' εἶχε συντρόφους άλλους τριανταεννιά. Τότες φώναζε αὐτὴ και τις άλλες τις άδερφάδες της, και τις εἶπε: Για δῆτε εἰς μέσα, νὰ πιστέψτε και νὰ βάλετε γνώση, άλλη φορά νὰ μὴν άνοίγετε τὴν πόρτα τέτοια ώρα. Τί θὰ κάνουμε τώρα μαθε, σαν ἔβγη αὐτός και πάγῃ και φέρῃ και τοὺς συντρόφους του και πάρουν οτι ἔχουμε, και πίσω πίσω πάρουν κ' ἔμας και μὰς πουλήσουνε σκλάβες! Συλογίζονται τί νὰ κάνουν. Πηγαίνουν και κρύβονται σ' ένα μέρος, κάνουν πὼς πῆγανε νὰ κοιμηθῶν, και βλέπουν κρυφὰ πού άνοίγει αὐτός τὴν πόρτα, και βγαίνει ὄξω νὰ πάῃ νὰ φέρῃ τὴν κομπανία του. Έβαλε και σημάδι: ὄξω από τὴν πόρτα τὸ ραβδί του, για νὰ μὴ χάσῃ τὸ σπῆτι. Τότες σηκώνεται ἡ πιὸ μικρὴ και λέγει στις άλλες: Άἴντε, άδερφές μου, ν' άνοίξουμε όλα τὰ παναθύρια και τις πόρτες, ν' άψουμε τις λουσέρνες όλες και τὰ καντήλια, και ν' άρχίσουμε νὰ παίζουμε καθεμιὰ μας οτι ξέρει, και νὰ τραγουδοῦμε· νὰ πάρουμε και τὴ σημάδι πού ἔβαλε αὐτός, πού σαν ἔρτη νὰ μὴ γνωρίσῃ τὸ σπῆτι. Νὰ μαζέψουμε κι' ὄσα παπούτσια ἔχουμε, νὰ τὰ βάλουμε κάτω κάτω στὴ σκάλα, για νὰ θαρῆ πὼς ἔχει άσκέρι πολὺ άπάνω νὰ μὴν άποκοτήσῃ ν' άνεβῆ, ἂ θελήσει νὰ μπῆ και μέσα. Τάχαμαν λοιπόν έτσι κατάπως εἶπε ἡ μικρὴ, ἔρχεται αὐτός με τοὺς συντρόφους του, άκούει άπάνω τέφρα, νταρπούκες, τραγούδια, γυρίζει και λέγει τῶν άλλων. Βρε παιδιὰ, λάθος θαρρῶ πὼς σὰς ἔφερα, δὲν εἰν' αὐτὸ τὸ σπῆτι άφου και τὸ ραβδί πού εἶχα σημάδι δὲν είναι.

Άρχισαν τότες νὰ γυρεύουν τὸ ραβδί στὸνα σπῆ-

τι και στ' άλλο, όσο πού ξημέρωσε κι' αναγκαστήνε νὰ φύγουνε στο σπῆλιο τους. Τὸ πρῶτῃ ἔρτε κι' ὁ πατέρας τους. Βρίσκει τὸ σπῆτι ἔνω κάτω, ρωτᾷ τί εἰν' αὐτὰ, καθίζουν οί κόρες και δηγούνται στο πατέρα τους ὄσα τοὺς συνεθήκανε. Σηκώνεται τότες αὐτός και παγαίνει στο μπαζὶ του. Σαν πέρασε κομάτι, βλέπει και μπαίνει μέσα ένας άνθρωπος καλοφορεμένος με τις γούνες και πάγει και καθίζει κοντὰ του. Εἶταν αὐτός ὁ πρωτοκλεφταρᾶς πού εἶχε πάγει νὰ πατήσῃ τὸ σπῆτι του. Κ' επειδὴς καταλαβε τὴν πονηριά τῆς μικρῆς τῆς κόρης του πραγματευτῆ τάχαμε αὐτὰ πού θὰ πῶ, για νὰ τὴν ἐδικηθῆ. Πηγαίνει λοιπόν, καθίζει κοντὰ του, άρχίζει κουβέντες διάφορες, κι' άγάλια άγάλια κατέθηκε εκεί πού ἤθελε. Νὰ σοῦ πῶ, λέγει, τώρα πού ἔρτε άράδα, ένα λόγο; Έγὼ ἔμαθα πὼς ἔχεις τρεῖς κόρες, άμὰ ἡ πιὸ μικρὴ είναι και ἡ πιὸ όμορφη. Θέλω λοιπὸ νὰ σοῦ κῶνω αὐτὸν τὸν ρετζά, νὰ μοῦ τὴ δώσεις, κ' ἐγὼ θὰ τὴν κῶνω βασίλισσα.

Ὁ κακότυχος ὁ πραγματευτὴς πιστεψε τὰ λόγια του, εἶχε και πρῶμα για ζόδεμα, δέχτηκε. Άς είναι, λέγει, κηλό παληκάρι μου, κ' ἐγὼ τέτοιο γαμπρὸ σαν κ' εἰσένα ἤθελα. Ὑστερα από λίγες μέρες, γάμος μέγας και πολὺς στοῦ πραγματευτῆ τὸ σπῆτι. Διολιά, λαγούτζι, χαλακρός. Τέλειωσε ὁ γάμος, πέρασαν κάμποσες μέρες, λέγει ὁ γαμπρὸς τῆς νύφης, ἄντε δὲ νὰ πῶμε νὰ δῆς και τὸ δικό μου τὸ χωριό και τὸ σπῆτι. Συφωνοῦν έναν άραμπᾶ, μπαίνουνε μέσα, φεύγουν. Εἶταν και κάψα πολλή. Καλοκαιρὸ καιρός, κι' ὁ γαμπρὸς εἶχε ένα μεταξωτὸ μαντίλι στο λαιμό του για τὸν ἔδρο. Σὰ φτάσανε στα μισὰ, καματίστηκε ὁ γαμπρὸς, βγάζει τὸ μαντίλι από τὸ λαιμό του, γυρίζει ἡ νύφη νὰ δῆ, βλέπει τὸ σημάδι πού εἶχε στο λαιμό του, γνώρισε πὼς είναι εκείνος πού πῆγε νὰ τις πατήσῃ με τὴ καλογερικά τὰ ρούχα. Τὴν πιάνει ένας φόβος, άρχίζει τὸ κλαψίμο, γυρίζει αὐτός και τῆς λέγει. Έσὺ πού ἔκανες εκείνες τις πονηριές και δὲ μ' άφισες νὰ πάρω από τὸ σπῆτι σὰς οτι ἤθελα, στάσου νὰ δῆς τί θὰ σε κῶνω ἐγὼ κ' οί συντρόφοι μου. Σ' ένα ποτήρι μέσα θὰ πιοῦμε τὸ αίμα σου.

Σαν τ' άκουσε αὐτὴ, άρχισε και τὸν παρακαλοῦσε, άμὰ άδιαφόρετα. Ὁ άραμπᾶς διάβαινε μ' ὄλη του τὴν δύναμη. Τὸ βράδυ βράδυ στάθηκε κοντὰ σ' ένα πηγάδι. Πηγαίνουν ὄξω, κρεμάζει αὐτός μιὰ σκοινίνα σκάλα μέσα στο πηγάδι, παίρνει και τὴ γυναῖκα του, κατεβαίνουσε μέσα, και τί δὲν εἶχε πιὰ εκεί πέρα! Φλουριά, μαργαριτάρια, διαμάντια, στολίδια λογιῶ λογιῶ. Άφίνει εκεί μονάχη τὴ γυναῖκα (αὐτὸ τὸ πηγάδι εἶταν ὁ κρυφώνας πού ἔβαζαν τὰ κλεμένα τὰ πράγματα μέσα), άνεβαίνει πάλι από τὴ σκάλα, βγαίνει ὄξω, τραβᾷ και παίρνει μαζί του τὴ σκάλα, και πηγαίνει νὰ φέρῃ και τοὺς συντρόφους του. Αὐτὴ όταν ἔμεινε μονάχη, πιάνει και στολίζεται και βάζει ὄσα μπορούσε νὰ σηκώσῃ· εἶπειτα γυρίζει από δῶ, γυρίζει από κει, σὰ νὰ ζητοῦσε μέρος νὰ φύγῃ. Μὰ πού νὰ βρῆ! Άγωνίζεται ὄρες κι' ὄρες ἡ κακότυχη. Μέσα τὸ βάθος εκείνο εἶχε και μιὰ σπηλιά. Ένα λαγούμι δηλαδή μεγάλο. Γυρίζοντας αὐτὴ, πηγαίνει χωρίς νὰ τὸ ξέρει εκεί μέσα στα θεοσκοτίνα, βλέπει και φέρνει ένα πρῶμα ἴδια με τὸ μάτι τῆς γάτας. Πάγει κοντὰ, πασπατεύει, καταλαβε πὼς εἶταν τρύπα και ἔμπαινε απ' ὄξω τὸ πῶς. Σκαλίζει, σκαλίζει, γίνεται ἴσια με πορτοκάλι ἡ τρύπα. Ξανασκαλίζει με τὰ δυνατὰ της, τὴν κάνει ἴσια με καρπούζι· δοκιμάζει, χωρεῖ τὸ κεφάλι της. Τὸ βγάζει λοιπόν, κοιτάζει καλά καλά ὄξω, βλέπει ένα γέρο και βαστᾷ μιὰ σακκοῦλα και μαζεύει από